

Remissvar SOU 2017:22: Från värdekedja till värdecykel

Nationell samverkan och delegation för cirkulär ekonomi

Cradlenet delar bedömningen att regeringen bör lyfta omställningen till cirkulär ekonomi till en strategisk nivå. Förslaget till en delegation är, som utredningen också understryker, inte ett färdigt förslag och det behöver bearbetas ytterligare. För att en delegation ska lyckas med sitt uppdrag är det viktigt att mandat, roll och syfte är förankrat. Cradlenet anser att en *nationell samverkan och delegation för cirkulär ekonomi* är ett avgörande vidare steg om Sverige, på allvar vill ta en ledarposition i världen för hållbar utveckling.

En intressant möjlighet att undersöka vidare är om en delegation för cirkulär ekonomi kan få rollen att initiera dialog med berörda myndigheter och departement i form av så kallade *Green Deals*¹ på liknande sätt som i Nederländerna. I *Green Deals* faciliterar nationell förvaltning i förverkligandet av hållbara lösningar genom att samla aktörer och genom avtal ta bort regelmässiga eller andra hinder för dessa hållbara lösningar och affärer.

Del I Cirkulär ekonomi för hållbarhet och konkurrenskraft

Uppdraget för utredningen avsåg förebyggande av avfall från konsumentprodukter. Cradlenet välkomnar utredningens bredare fokus i Del I och håller med betänkandet att en effektiv styrning mot en cirkulär ekonomi kräver ett arbete som ser bortom avfallsförebyggande och konsumentprodukter.

DEL II Styrmedel för ökad nyttjandegrad och återanvändning av konsumentprodukter

Cradlenet förespråkar i grunden betänkandets samtliga förslag till styrmedel och håller med betänkandets slutsats att åtgärderna förstärker varandra. Ytterliga en aspekt som talar för att se åtgärderna som ett paket är att kostnaderna för förslagen för hyberavdrag (Kap 15), för underlättandet för hushållen att förebygga avfall (Kap 16), och för förebyggandet av avfall i statliga och kommunala verksamheter (Kap 17) i sämsta fall jämnar ut varandra, eller i bästa fall har en netto positiv effekt på den offentliga ekonomin i Sverige

¹ Se <http://www.greendeals.nl/english/green-deal-approach/> för mer information.

Strategi för låg jungfrulig råvaruproduktion (koppling till Kap 9)

En viktig aspekt för Sverige att förhålla sig till och hantera i styrning mot en cirkulär ekonomi är landets stora råvaruproduktion. I en cirkulär ekonomi är råvaruproduktion från gruvor e.d. per definition minimalt, vilket också är i linje med det första systemvillkoret i 3.3 *Förutsättningarna är klara – systemvillkor för hållbarhet*. Cradlenet anser att en särskild utredning för lämpliga strategier kan vara på sin plats för hur den svenska ekonomin kan ställa om mot lägre produktion av jungfruliga råvaror. En sådan utredning kan ske inom ramen för delegationen för cirkulär ekonomi.

Hänsyn till Rebound-effekter

4.7.1 Det räcker inte med bara ny teknik; 15.6.5 Konsekvenser för företagen och sysselsättningen (Hyberavdraget); och 16.3.9 Konsekvenser för miljön (Underlätta för hushållen att förebygga avfall)

Cradlenet delar betänkandets analys av Rebound-effekternas vikt för utveckling mot hållbarhet och är därför oroad att utredningen sedan i Kap 15 och Kap 16 helt bortser från samma effekter. (I Kap 15 (sida 274) försvinner rebound-effekter eftersom utgifter för hyber-tjänster antas vara lika med de inköp av konsumentprodukter dessa tjänster ersätter.)

Vad innebär förslagets miljöeffekter om hänsyn tas till Rebound-effekterna? Cradlenet anser att kunskap om Rebound-effekter skall tas med i konsekvensanalys och i framtida strategiskt arbete för en cirkulär ekonomi i Sverige.

Sveriges miljöpåverkan och utsläpp globalt

Eftersom huvuddelen av det svenska ekologiska fotavtrycket sätts utanför Sveriges gränser och Sveriges klimatutsläpp ökar internationellt men minskar nationellt vore det bra om framtida utredningar kring hur Sverige ska bli mer cirkulärt, till större del, innefattar hur Sveriges miljöpåverkan och utsläpp globalt kan minska så att Sverige blir cirkulärt globalt och inte bara inom landets gränser.

9.1 En samverkan med flera syften

Viktigt att använda befintliga strukturer och inkludera ideella organisationer i ett eventuellt framtida samarbete/en delegation för cirkulär ekonomi. Cradlenet önskar delta aktivt i (uppstarten av) en nationell samverkan. Cradlenet är redan idag den nationella aktören i Sverige med tydligast syfte att samla olika aktörer som vill bidra till en mer cirkulär ekonomi i Sverige (privata och offentliga organisationer samt privatpersoner). Cradlenet är dessutom under stark utveckling med ökad antal företagsmedlemmar och även en ökad andel större företag bland medlemmarna. Inom föreningen och bland dess medlemmar finns en ständig växande kunskap och erfarenhet av hur cirkulär ekonomi kan tillämpas i praktiken.

10.4 Tänkbara utformningar av en bred miljöskatt

Cradlenet vill förespråka att en bred miljöskatt på varor och materialanvändning i form av ett procentuellt påslag (10.4.2) eller skatt per kilo vara (10.4.3) differentierar mellan produkter som görs av jungfruliga råvaror och produkter

från återvunna råvaror. Förslagen som de beskrivs i betänkandet gynnar förlängning av produkternas livstid (genom de inre tre cyklerna för tekniska material i figur 3.2), men saknar främjande aspekter för den sista delen av det tekniska materialkretsloppet: materialåtervinning (yttre cykeln i samma figur).

15.3 Utredningens överväganden och förslag (hyberavdraget)

Cradlenet är positiva till förslaget: hyberavdraget. Dock när Cradlenet ser över erfarenhet kring olika styrmedel och osäkerheten kring dessa på solenergimarknaden undrar vi om förutsättningarna på marknaden för hyr-, begagnat- och reparationstjänster kan gynnas av en tidig tydlighet kring samtliga skattenivåerna. Därför ser vi, tillskillnad från utredningen att det kan vara relevant att i samband med införandet av ett hyber-avdrag också se över momssatsen för reparationstjänsterna. På detta sätt skapas långsiktig tydlighet kring förutsättningarna på marknaden vilket underlättar för företag att utforma sina aktiviteter på marknaden.

15.3 Utredningens överväganden och förslag (hyberavdraget)

Cradlenet undrar varför förslaget för hyberavdraget endast avser fysiska personer och inte (samtliga eller vissa typer av) juridiska personer? 2016 fanns till exempel ca 11 000 ideella föreningar, ca 18 000 bostadsrättsföreningar. Dessa typer av organisationer kan antas vara i behov av hyr-, begagnat- eller reparationstjänster.

19.2.3 Vägledande information om när återanvändning bör undvikas

Cradlenet anser att framtagande av information om när återanvändning bör undvikas är närmast en nödvändighet för att styra mot en cirkulär ekonomi. Detta kan med fördel utvidgas med samma information avseende materialåtervinning. Cirkulär ekonomi handlar om mer än ren återanvändning och återvinning, det får inte gå ut över hälsa och (person)säkerhet. Materialåtervinning där material från en viss tillämpning som sedan används till i ett annat tillämpningsområde innebär ökad risk för att t.ex. hälsofarliga ämnen hamnar i olämpliga produkter. Ett exempel är gamla bildäck (som innehåller hälsofarliga och cancerogena ämnen) som används till inomhusgolv.